

Follow_me_and_like_my_beautiful_selfies_Singapore_teenage_girls'_engagement_in_self-presentation_and_peer_comparison_on_social_media (дата звернення: 07.03.2026).

7. Nabila T. Y., Ismail I. TikTok's Impact on Generation Z's Mental Health and Social Relationships. *Journal of General Education and Humanities*. 2025. Т. 4, вип. 3. С. 1313–1326. ISSN 2963-7147. URL: https://www.researchgate.net/publication/394583047_TikTok's_Impact_on_Generation_Z's_Mental_Health_and_Social_Relationships (дата звернення: 07.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-615-0-11>

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНСЬКОМУ МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Піковець Анна Олександрівна

*студентка I курсу факультет психології, політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Що є найважливішим для майбутнього будь якої держави? Складова яку можна вважати одним з найважливіших факторів процвітання, але яку не можна придбати? Відповіддю на дані питання безсумнівно є молодь. Ця соціально-демографічна група відзначається не тільки віковим діапазоном, але й особистісними характеристиками що рухають суспільство, такі як інноваційне мислення, відкритість думки, бажання самоствердитись та самореалізуватись, що в свою чергу є двигуном трансформації суспільства.

Соціологи вирізняють молодь як окрему соціально-демографічну групу, що знаходиться на межі дитинства та дорослого життя, адже саме в цей період у людини формуються моральні цінності, світогляд та починається період професійного самовизначення. Як зазначає О. Каретна, це тягне за собою неймовірну кількість викликів – від спроб інтеграції у сучасний ринок праці до остаточної сепарації від батьків та початку самостійної організації побуту [4]. Загалом такі виклики можна поділити на культурні, соціальні та матеріальні, що можуть виникати в залежності від життєвої ситуації людини, погіршуючи сприйняття своєї країни як місця для будівництва майбутнього. Якщо брати Україну як приклад, то наразі безробіття,

низькі заробітні плати, відсутність конкретних перспектив, ускладнена самореалізація, не кажучи вже про небезпечні умови проживання, та багато інших факторів спонукають молодих чоловіків та жінок виїжджати за межі країни.

Стверджувати, що активні міграційні процеси в Україні почалися одночасно з повномасштабним вторгненням було б помилково. Після відкриття кордонів у 90-х витік молоді з країни так само мав великі обсяги, проте на той час заробітчанами було вигідно повертатись, адже вони бачили перспективи на майбутнє [6]. У наш час в державний ринок праці демонструє відсутність належного оцінювання кваліфікованої праці, надаючи перевагу практичному досвіду, що в свою чергу створює відтік кваліфікованих кадрів, які бажають ліпшого життя, з вищими зарплатами, кращим рівнем соціального забезпечення та перспективами [8]. Варто також відзначити, що наша економіка тривалий час не наголошувала на потребі у висококваліфікованих спеціалістах, що призвело до зниження якості вітчизняної освіти та незацікавленості молоді у отриманні вищої освіти в Україні. Насправді можна визначити позитивні наслідки міграції, у випадку якщо після отримання якіснішої вищої освіти, професійного та культурного досвіду молодь повертається додому, то їх досвід може перетворитись на важливий ресурс для розвитку країни [3]. Проте, варто визнати, що така активна молодь повертається рідко, що послаблює потенціал держави, адже саме вони могли б просувати країну спонукаючи інновації та модернізуючи суспільство [1].

До війни міграція найчастіше була саме трудовою та освітньою, і мігранти кожен рік поповнювали бюджет України значними сумами, які були важливими для економіки держави та складали 8% ВВП. Наприклад Національний банк України зазначає у звітній документації, що протягом 2018-2021 рр. трудові мігранти поповнили держбюджет на 54 млрд доларів [2]. Після нападу Російської Федерації і знищення великої кількості інфраструктури почала превалювати вимушена міграція. З лютого 2022 р. по січень 2023 р. ООН нарахувала понад 7,9 млн біженців тільки у країнах Євросоюзу [10], і молодь займає велику частку цього числа. Євростат підрахував що на період квітня 2024 року, кількість біженців віком 14 – 35 років майже становила 1,4 мільйони осіб, а дослідження 2024 року, організоване за ініціативою Міністерства молоді та спорту України продемонструвало, що 58% молоді бажає покинути Україну.[9; 5, с. 41]. Стосовно молоді що вже перебуває за кордоном можна сказати, що навіть ті, хто висловлює бажання повернутися, не будуть цього робити найближчим часом, тож залишається лише очікувати на можливу зміну думки цих людей [5, с. 45–46].

Якщо порівнювати тенденції міграції до та після початку війни, то можна відзначити той факт, що причини міграційних процесів, як проблеми в економічній сфері, не утворились, а доповнилися ризиком для життя та втратою осель. У наслідку масової міграції спричиненою цими факторами Україна зіштовхнулася з серйозними демографічними проблемами та похідними від них.

Щоб глибше зрозуміти проблематику міграції молоді та досвід який вона набуває у цьому процесі, було проведено анонімні глибинні інтерв'ю з наступним аналізом якісних даних. Це дослідження підтвердило, що війна, бажання економічної та соціальної стабільності, а також пошук кращих можливостей – основні чинники, що спонукають до міграції. І не дивлячись на значну кількість переваг, що опитані отримали від міграції, такі як поліпшення перспектив у навчанні та роботі, вони все ж наголосили і на великій кількості недоліків та проблем, як мовний бар'єр, проблематична інтеграція в суспільство, дискримінацією, погіршенням психологічного стану та, з іншого боку, страх половини респондентів повертатись в Україну через побоювання за своє життя та майбутнє [7].

Загалом можна зробити висновки, що у питанні міграції молоді наша держава має робити величезні кроки для заохочення повернення людей, якщо бажає створювати майбутнє та розвиватись. Варто враховувати багатогранність цього питання і пробувати всебічно поліпшувати міграційну політику, враховуючи потреби молодих людей у питаннях та організації післявоєнної відбудови. Створення комфортних для життя умов варто зазначити найголовнішим двигуном стимулювання молоді для повернення в Україну: більше залучення молоді у розвиток суспільства, надання потребуючим всебічної допомоги, від психологічної до питань працевлаштування та житла. Ці дії можуть закласти перші кроки у трансформацію міграції з проблеми, на можливість відновлення та розвитку України з допомогою освіченої та цілеспрямованої молоді.

Література:

1. Генералова Ю. В. Вплив міграційних процесів на економічне зростання України. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 4 (58). С. 181–185.

2. Динаміка обсягів приватних грошових переказів в Україну. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/files/ES/Perekaz_q.pdf

3. Западнюк С. Міграції населення України: передумови, динаміка та наслідки розвитку. Київ : Академперіодика, 2011. 240 с. URL : <https://igu.org.ua/sites/default/files/igu-files/mono/human-migrations.pdf>

4. Каретна О. О. Специфіка та основні характеристики молоді в сучасному суспільстві. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. Одеса : Фенікс, 2011. Вип. 43. С. 187–192. URL: <http://hdl.handle.net/11300/1397>.

5. Костюченко Т., Волосевич І. Вплив війни на молодь в Україні: дослідження. Київ : Info Sapiens, 2024. 84 с. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/vplyv-viyny-na-molod-v-ukrayini-2024#>

6. Майданік І. П. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав. Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2015. 206 с. URL: <https://idss.org.ua/monografii/Majdanik.rar>

7. Піковець А. О. Міграція української молоді в умовах війни: шанси і ризики. Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2025. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11699>

8. Якубова А. С. Система принципів реалізації права молоді на працю. *Актуальні проблеми права: теорія і практика* : збірник наукових праць. 2012. № 25. С. 630–637. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2012_25_80

9. Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex – monthly data. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asytpsm__custom_13491076/default/table?lang=en

10. Ukraine Refugee Situation. Operation Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>